

Asia: VN/20544/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 pykälään koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia?

Käsityöopettajien Liitto katsoo, että esityksen tavoite arvioinnin yhdenvertaisuuden vahvistamisesta ei tule toteutumaan, koska tuntijako vaihtelee merkittävästi opetuksen järjestäjien välillä. Oppilaiden osaamista arvioidaan samoilla valtakunnallisilla kriteereillä tuntimäärästä riippumatta, mikä johtaa arvioinnin epäoikeudenmukaisuuteen ja heikentää jatko-opintokelpoisuuden yhdenvertaisuutta.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan arviointi perustuu oppiaineiden tavoitteisiin, jotka kohdennetaan paikallisesti tuntijaon pohjalta. Arviointi edellyttää, että oppilaalla on ollut tosiasiallinen mahdollisuus saavuttaa tavoitteet käytettävissä olevassa ajassa. Nykyinen käsityön tuntijako ei mahdollista opetussuunnitelman mukaista opetusta ja arviointia.

Käsityöopettajien Liitto pitää tärkeänä, että vähimmäisosaamisen kriteerit päivitetään. Päivityksen tulee koskea kaikkia arvosanoja, ei ainoastaan hyväksytyn suorituksen rajaa. Arvioinnin läpinäkyvyyttä ja yhdenvertaisuutta ei voida saavuttaa, jos kriteerit ovat puutteelliset tai koskevat vain yksittäisiä arvosanoja.

Liitto katsoo, että ennen arviointikriteerien päivittämistä on välttämätöntä tarkastella kokonaisuutena opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa. On ensin määriteltävä, millaista osaamista lapsille ja nuorille perusopetuksessa halutaan rakentaa ja millaiset ajalliset edellytykset tämän osaamisen saavuttamiselle annetaan. Vasta tämän jälkeen arviointikriteerien päivittäminen on pedagogisesti perusteltua.

Lisäksi arviointi määritellään opetussuunnitelmassa jatkuvaksi ja monipuoliseksi oppimisprosessin osaksi. Käsityössä arviointi kohdistuu sekä osaamiseen että työskentelyyn osana pitkäjänteistä prosessia. Liitto pitää välttämättömänä, että opetussuunnitelman, tuntijaon ja arvioinnin välinen yhteys tunnustetaan ja ohjataan nykyistä vahvemmin valtakunnallisesti. Huoltajille annettavan arviointitiedon lisääminen ei saa johtaa opettajien hallinnollisen kirjaamistyön kasvuun ilman selkeitä valtakunnallisia linjauksia ja resursointia. OPS ei edellytä jatkuvaa kirjallista dokumentointia, vaan arvioinnin avoimuutta ja pedagogista palautetta.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 a pykälään koskien oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättämistä?

Käsityönopeettajien Liitto vastustaa esityksen mukaista mahdollisuutta osoittaa osaaminen opetukseen osallistumatta taito- ja taideaineissa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan arviointi on osa oppimisprosessia ja perustuu jatkuvaan, monipuoliseen näyttöön.

Käsityössä osaaminen rakentuu pitkäjänteisestä työskentelystä ja käsityöprosessin eri vaiheista. Työskentely on olennainen osa arviointia, eikä sitä voida arvioida uskottavasti ilman opetukseen osallistumista. Esityksen mukainen menettely on ristiriidassa opetussuunnitelman arviointiperiaatteiden kanssa ja asettaa taito- ja taideaineet eriarvoiseen asemaan suhteessa teoreettisiin oppiaineisiin. Lainsäädäntöön tarvitaan selkeä raja, jonka mukaan opetukseen osallistumatta tapahtuva osaamisen osoittaminen ei koske oppiaineita, joissa arviointi perustuu työskentelyprosessiin ja jatkuvaan näyttöön.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 b pykälään koskien todistuksia?

Käsityönopeettajien Liitto katsoo, että taito- ja taideaineiden arvosanojen merkitys toiselle asteelle hakeutumisessa tulee huomioida. Käsityö kehittää opetussuunnitelman mukaisesti keskeisiä laaja-alaisen osaamisen taitoja, eikä näiden oppiaineiden arvosanoja tule sivuuttaa jatko-opintokelpoisuutta arvioitaessa.

Onko teillä muita huomioita esitykseen?

Liitto pitää esityksen aikataulua epärealistisen tiukkana. Muutokset edellyttävät opetussuunnitelmien päivittämistä, arviointikäytäntöjen yhtenäistämistä ja opettajien kouluttamista. Ilman riittävää siirtymäaikaa ja resursseja uudistus lisää eriarvoisuutta ja vaarantaa opetussuunnitelman mukaisen opetuksen toteutumisen.

Vuolas Liisa
Käsityönopeettajien Liitto, Slöjdläraryöbundet ry